

บทที่ 12

รัฐบาลกับการตลาดเกษตร

การเกษตรเป็นพื้นฐานสำคัญทางเศรษฐกิจ ซึ่งมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศ ไทยมาเป็นเวลาช้านาน เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่น้อยกว่า 80 เปอร์เซ็นต์ ของประชากรไทยมีอาชีพ เกี่ยวกับการเกษตร สามารถผลิตสินค้าเพื่อเลี้ยงประชากรทั้งประเทศและส่วนที่เหลือยังส่งออก ขายต่างประเทศ ทำรายได้ให้แก่ประเทศไทยปีหนึ่ง ๆ เป็นเงินจำนวนมาก เนื่องจากประชากร จำนวนมากมีอาชีพทางการเกษตรมีรายได้ต่ำ ได้รับการศึกษาน้อย ขาดความรู้ทางการตลาด มีอำนาจการต่อรองราคาสินค้าผู้พ่อค้าคนกลางไม่ได้ รัฐบาลในฐานะเป็นผู้บริหารประเทศ จึงเข้า มาแทรกแซงเรื่องการตลาดสินค้าเกษตรกรรมและจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก และให้บริการ ทางการตลาด ทั้งนี้ เพื่อคุ้มครองผลประโยชน์ให้แก่ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศเพิ่มมากขึ้น สนับสนุนและแก้ไขอุปสรรคการดำเนินงาน ในระบบการตลาดให้ไปสู่เป้าหมายที่ดีต่อส่วนรวม ของประเทศ

หัวข้อเรื่อง ที่สำคัญ ได้แก่

1. รัฐบาลกับการช่วยเหลือเกษตรกร
2. รัฐบาลกับการอำนวยความสะดวกและบริการทางการตลาด

จุดประสงค์ เมื่อได้ศึกษาหน่วยนี้แล้ว นักศึกษาสามารถ

1. อธิบายบทบาทของรัฐบาลกับการช่วยเหลือเกษตรกรได้
2. อธิบายลักษณะความสะดวกและบริการทางการตลาด ที่รัฐบาลจัดหาไว้เพื่อการ ตลาดสินค้าเกษตรกรรมได้

หัวข้อเรื่องที่ 1

1. การช่วยเหลือเกษตรกร

เนื่องจากเกษตรกรจำนวนมาก ต้องประสบกับปัญหาทั้งทางด้านการผลิตและการ ตลาด รัฐบาลพยายามให้ความช่วยเหลือในลักษณะต่าง ๆ พอสรุปได้ดังนี้

1.1 การส่งเสริมทางการผลิต

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นหน่วยงานของรัฐบาลที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการ ผลิต และการส่งเสริมการผลิตให้มีประสิทธิภาพสูงมากขึ้น รัฐบาลได้ให้ความสนใจปัจจัย

ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิต และปรับปรุงให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแต่ละชนิด เช่น การพัฒนาที่ดินให้เหมาะต่อการเพาะปลูก การคัดเลือกพันธุ์พืชที่ดี การเลือกใช้ปุ๋ย การใช้เครื่องทุ่นแรง การจัดหาแหล่งน้ำไว้เก็บน้ำเพื่อการเพาะปลูก ก่อสร้างคลองชลประทาน เพื่อระบายน้ำไปสู่แหล่งเพาะปลูกของเกษตรกร แสดงให้เห็นว่าจุดประสงค์สำคัญคือ รัฐบาลต้องการให้เกษตรกรไม่ต้องทนภัยธรรมชาติอย่างเดียว และสามารถทำให้การผลิตได้ผลผลิตมีคุณภาพสูง และมีปริมาณมาก ทำรายได้ให้แก่เกษตรกรเพิ่มมากขึ้น

1.2 การดำเนินงานให้มีเสถียรภาพทางด้านราคา

ราคาสินค้าเกษตร อาจเปลี่ยนแปลงได้รวดเร็ว ราคาต่ออุปสงค์ และอุปทานของสินค้าในท้องตลาด ในช่วงฤดูกาลที่มีการเก็บเกี่ยว เกษตรกรอาจขายสินค้าให้ราคาต่ำ ไม่คุ้มกับการลงทุน ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อเกษตรกร แต่ผู้บริโภคต้องซื้อสินค้าในราคาสูงจนก่อให้เกิดความเดือดร้อน รัฐบาลจำเป็นต้องเข้ามาแก้ไข โดยหาวิธีการ เพื่อก่อให้เกิดเสถียรภาพทางด้านราคา ซึ่งอาจดำเนินการได้หลายวิธีดังต่อไปนี้

1.2.1 การควบคุมปริมาณการผลิต

คือ รัฐบาลพิจารณาพืชผลชนิดใดที่ผลิตได้เกินความต้องการของตลาด ก็กำหนดพื้นที่เพาะปลูกให้น้อยลงตามพื้นที่และปริมาณการผลิต ที่จะได้รับเพียงพอกับความต้องการของตลาด ซึ่งอาจคำนวณได้จากการกะประมาณเนื้อที่ เพาะปลูก และผลผลิตต่อไร่ เกษตรกรที่มีเนื้อที่เพาะปลูกพืชผลตามที่รัฐบาลควบคุม ถ้าไม่ทำการเพาะปลูก ก็จะได้รับเงินชดเชยจากรัฐบาล การที่รัฐบาลสามารถควบคุมการผลิตได้ ทำให้ปริมาณของสินค้าที่ผลิตได้ไม่เกินความต้องการของตลาด และราคาจะมีเสถียรภาพดีขึ้น ซึ่งจะมีประโยชน์ต่อเกษตรกรในที่สุด

1.2.2 การสนับสนุนการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตร

การรวมกลุ่มของเกษตรกร เพื่อก่อตั้งสหกรณ์การเกษตร หรือสหกรณ์ผู้ผลิต ซึ่งรัฐบาลได้ให้ความสนใจมาเป็นเวลาช้านาน เพราะว่า การรวมกลุ่มของเกษตรกรขนาดเล็กจำนวนมาก ราย เพื่อก่อตั้งเป็นสหกรณ์การเกษตร เป็นวิธีการหนึ่ง เพื่อให้สหกรณ์ทำหน้าที่จัดการจำหน่ายสินค้าของสมาชิก ลดอำนาจการต่อรองราคาของคนกลาง เพื่อไม่ให้ราคาสินค้าตกต่ำ รัฐบาลทำหน้าที่สนับสนุนทั้งทางด้านเงินทุน และการจัดการเพื่อให้เกิดสหกรณ์ที่จะเป็นประโยชน์แก่เกษตรกรโดยตรงต่อไป แต่เนื่องจากการก่อตั้งสหกรณ์ต้องอาศัยความร่วมมือของสมาชิกจำนวนมากเป็นการยากที่จะทำให้กลุ่มเกษตรกรจำนวนน้อยรายก่อตั้งสหกรณ์ขึ้นมาได้ ดังนั้น รัฐบาลจึงสนับสนุนให้ก่อตั้งเป็นรูปของกลุ่มเกษตรกร โดยทำหน้าที่เหมือนสหกรณ์ พอกกลุ่มเกษตรกรมีสมาชิกเพิ่มมากขึ้น หรือมีหลายกลุ่มรวมกัน จึงจัดตั้งเป็นสหกรณ์ขึ้น

1.2.3 การแทรกแซงในเรื่องราคา (price sanction)

เนื่องจากราคาสินค้าเกษตรไม่มีเสถียรภาพในระยะต้นฤดูหลังการเก็บเกี่ยวในช่วงที่พืชผลยังอยู่ในมือของเกษตรกร ราคาจะตกต่ำมาก แต่พอพืชผลถึงมือคนกลางแล้วราคาสินค้าจะมีแนวโน้มสูงมากขึ้น ด้วยเหตุผลดังกล่าว รัฐบาลจึงจำเป็นต้องหาทางแก้ไข เพื่อให้เกษตรกรสามารถขายพืชผลได้ดีกว่าเดิม และวิธีการช่วยเหลือเกษตรกรในลักษณะการแทรกแซงในเรื่องราคา รัฐบาลได้พิจารณาทำได้ 2 วิธี คือ

ก. การประกันราคา (price guarantee)

เนื่องจากราคาสินค้าเกษตรกรรม ไม่มีเสถียรภาพในช่วงฤดูกาลเก็บเกี่ยว รัฐบาลจำเป็นต้องให้หลักประกันราคาพืชผลของเกษตรกรจะต้องขายได้ไม่ต่ำกว่าราคารมาตรฐานที่รัฐบาลได้กำหนดไว้ เช่น รัฐบาลประกาศกำหนดราคาประกันรับซื้อข้าวเปลือกคุณภาพดี ราคาตันละ 3,000 บาท หมายความว่า เกษตรกรสามารถขายข้าวเปลือกคุณภาพดีให้แก่พ่อค้าคนกลางทั่วไปในราคาไม่ต่ำกว่าตันละ 3,000 บาท ถ้าเกษตรกรขายได้ราคาไม่ถึงตันละ 3,000 บาท ก็นำข้าวเปลือกมาขายให้แก่หน่วยงานของรัฐบาล เป็นต้น การประกันราคาดังกล่าว รัฐบาลต้องมีเงินทุน และบุคลากรมากพอเพื่อดำเนินงานธุรกิจรับซื้อข้าวเปลือกจากเกษตรกรโดยตรงได้มาก แต่ปัจจุบันโครงการนี้ไม่ได้ผลรัฐบาลไม่พร้อมและเกิดการทุจริตได้ง่าย

ข. การพยุงราคา (price support)

รัฐบาลใช้วิธีกำหนดราคาสินค้าเกษตรเป็นเป้าหมายและพยายามหาวิธีการตลาดดึงราคาสินค้าให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ เพื่อไม่ให้ราคาสินค้าตกต่ำลง ในทางปฏิบัติ รัฐบาลอาจเลือกทำได้หลายทางพร้อม ๆ กัน เช่น การดึงราคาสินค้าโดยการเข้าไปรับซื้อสินค้าจากเกษตรกรให้มากขึ้น เมื่อสินค้าในตลาดมีน้อยลง คนกลางก็ซื้อตามราคาที่รัฐบาลรับซื้อ การซื้อในราคาตลาดหรือสูงกว่าราคาตลาดเล็กน้อย เป็นการช่วยพยุงราคาไม่ให้ตกต่ำลง หรือดึงให้ราคาสูงขึ้น รัฐบาลอาจซื้อมาเก็บไว้ชั่วคราว เพื่อรอการแปรรูปและนำออกจำหน่ายต่อไป หรือกระตุ้นให้มีการจำหน่ายสินค้าออกไปต่างประเทศเร็วเพิ่มมากขึ้น เช่น การพยุงราคาข้าว โดยในช่วงฤดูกาลเก็บเกี่ยวราคาข้าวเปลือกตกต่ำ เพราะมีปริมาณข้าวออกสู่ตลาดมาก รัฐบาลเข้าไปรับซื้อข้าวจากเกษตรกรตามราคาซื้อขายกันในตลาดเพื่อลดปริมาณสินค้าในท้องตลาดให้น้อยลง ขณะเดียวกันรัฐบาลก็ต้องสนับสนุนการส่งข้าวออกไปขายต่างประเทศให้มากขึ้น ซึ่งจะส่งผลทำให้คนกลางต้องรับหาซื้อข้าว เพื่อเตรียมส่งออกจำหน่ายต่างประเทศ และซื้อตามราคาของรัฐบาล การบังคับให้ผู้ส่งออกต้องมีข้าวสำรองไว้ในประเทศตามอัตราส่วนของการส่งออก ยังมีผลให้คนกลางต้องรับซื้อข้าวเพิ่มมากขึ้น เพื่อจะได้มีข้าวสำรอง และส่งออกได้ตามระเบียบของรัฐบาล ซึ่งจะส่งผลทำให้เกษตรกรขายข้าวได้ราคาสูงขึ้น ในช่วงระยะเวลาที่รัฐบาลใช้นโยบายการพยุงราคา เป็นต้น

2. รัฐบาลกับการอำนวยความสะดวกและบริการทางการตลาด

มีการอำนวยความสะดวก และบริการทางการตลาดหลายประการ ที่รัฐบาลได้พยายาม สนับสนุน ส่งเสริมและจัดเตรียมไว้สนองความต้องการตามกระบวนการทางการตลาด ซึ่งจะเป็น ประโยชน์ต่อเกษตรกร คนกลาง ผู้บริโภค และผู้ซื้อสินค้าจากการเกษตรทั่วไป ลักษณะของการ อำนวยความสะดวก และบริการทางการตลาดของรัฐบาล พอสรุปได้ดังต่อไปนี้

2.1 ตลาดกลางขายส่งสินค้าเกษตรกรรม

เกษตรกรจัดจำหน่ายพืชผลจากแหล่งผลิตให้แก่คนกลาง ทั้งในตลาดขนาดเล็ก และขนาดใหญ่ทั่วไป ดังนั้น ถ้าตลาดมีมากแห่ง หรือเป็นตลาดกลางที่สามารถรองรับสินค้าได้ ปริมาณมาก เช่น ตลาดกลางขายส่ง เป็นต้น สามารถทำให้เกิดความคล่องตัวในการกระจาย สินค้าไปสู่คนกลาง และผู้บริโภคเพิ่มมากขึ้น ทำให้ตลาดกลางมีความสำคัญต่อการจำหน่าย สินค้าเกษตร จึงมีตลาดกลางขายส่งสินค้าเกษตรกรรม ทั้งของรัฐบาลและเอกชนหลายแห่ง เช่น ตลาดกลางผักสดปากคลองตลาด ตลาดกลางข้าวเปลือกนครสวรรค์ ตลาดกลางข้าวสาร ทำไร่ไร่ เป็นต้น

การดำเนินงานของตลาดกลางที่สำคัญ พอสรุปได้ดังนี้

2.1.1 คณะกรรมการของตลาดหรือเจ้าของตลาด ถ้าเป็นตลาดกลางของเอกชนเป็น ผู้กำหนดระเบียบการซื้อขายสินค้าเกษตร เช่น การกำหนดราคา ค่าธรรมเนียมการซื้อขาย การ ขนส่ง คลังเก็บสินค้า การรับฝากสินค้า การตรวจตราสินค้า เป็นต้น เพื่อให้ผู้ซื้อขายถือปฏิบัติ ในการดำเนินธุรกิจ

2.1.2 ฝ่ายจัดการของตลาดจัดเตรียมบุคลากรไว้ เพื่ออำนวยความสะดวกในการ ดำเนินงานซื้อขายแลกเปลี่ยน การขนย้ายสินค้า ได้แก่ เสมียน กรรมการ เป็นต้น

2.1.3 จัดเตรียมสถานที่ขนส่งสินค้า สถานที่จอดรถตามความจำเป็น

2.1.4 จัดหาท่าเรือ สถานีขนส่งสินค้า สถานที่จอดรถตามความจำเป็น

2.1.5 ให้ความคุ้มครองปลอดภัยแก่สินค้าและทรัพย์สิน ของลูกค้าตามความ เหมาะสม

2.2 การเผยแพร่ข่าวสารทางการตลาด

ทั้งผู้ผลิต คนกลาง และผู้บริโภค อาจเลือกหาข่าวสารทางการตลาดได้ มิใช่หน่วยงาน ของเอกชนเท่านั้น หน่วยงานของรัฐบาลก็มีความสำคัญ และเป็นแหล่งข้อมูลที่ให้ประโยชน์ ต่องานด้านการตลาดได้อย่างมาก หน่วยงานที่สำคัญ ได้แก่

หน่วยงานที่สังกัดกระทรวงเกษตรและการสหกรณ์

- กรมส่งเสริมการเกษตร
- การส่งเสริมสหกรณ์
- กรมวิชาการ
- สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง
- องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร

ฯลฯ

หน่วยงานที่สังกัดกระทรวงพาณิชย์

- กรมการค้าต่างประเทศ
- กรมพาณิชย์สัมพันธ์
- กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์
- กรมการค้าภายใน
- ศูนย์พาณิชย์กรรมสินค้าไทย
- สถานกงสุลไทย
- ศูนย์ส่งเสริมการส่งออก

ฯลฯ

หน่วยงานที่สังกัดกระทรวงการคลัง

- กรมศุลกากร
- กรมสรรพสามิต
- กรมสรรพากร

ฯลฯ

รัฐวิสาหกิจ

- องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร
- องค์การคลังสินค้า
- องค์การน้ำตาลไทย
- องค์การผลิตอาหารสำเร็จรูป
- องค์การอาหารสำเร็จรูป

- โรงงานยาสูบ
- องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์
- การเลี้ยงไก่แห่งประเทศไทย
- องค์การส่งเสริมโคนมแห่งประเทศไทย
- องค์การสวนสัตว์แห่งประเทศไทย
- องค์การสะพานปลา
- องค์การสุรา
- องค์การอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

สื่อที่นำข่าวสารจากสถาบันต่าง ๆ ดังกล่าวไปเผยแพร่แก่ผู้สนใจ ได้แก่

- วิทยุ
- โทรทัศน์
- ภาพยนตร์
- นิตยสาร
- ป้ายโฆษณา
- หนังสือพิมพ์
- อื่น ๆ

การเลือกใช้อخبارของผู้สนใจ จำเป็นต้องพิจารณาวินิจฉัยข่าวสารจากแหล่งต่าง ๆ โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบข่าวสารจากหลายแหล่งก่อนที่จะตัดสินใจนำมาใช้ ให้เกิดประโยชน์ต่อการตัดสินใจทางการตลาดต่อไป

ลักษณะของข่าวสารที่อาจมีผลกระทบต่อการตลาดสินค้าบางชนิด

- ความต้องการของตลาด
- ระดับราคา
- มาตรฐานสินค้าที่ซื้อขาย
- การเปลี่ยนแปลงที่การซื้อของผู้บริโภค
- การแข่งขัน
- กฎหมายข้อบังคับ
- การคลังสินค้า
- การขนส่ง
- การประกันภัย

ฯลฯ

สรุปลักษณะของข่าวสารทางการตลาดของรัฐบาล จะเป็นประโยชน์และสำคัญอย่างมากต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะข่าวสารที่ต้องละเอียดและทันสมัยสามารถนำมาใช้ตัดสินใจทางการตลาดได้

2.3 ระบบการขนส่ง

การกระจายสินค้าจากแหล่งผลิตไปสู่ผู้บริโภค ต้องอาศัยทั้งปัจจัยพื้นฐานและพาหนะ อุปกรณ์เกี่ยวกับการขนส่งสินค้า รัฐบาลมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้บริการตามอำนาจหน้าที่และกำลังความสามารถ และยังมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่โดยตรง เช่น องค์การขนส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ การรถไฟแห่งประเทศไทย เป็นต้น ได้ให้บริการขนส่งสินค้าแก่ผู้ผลิตคนกลาง และผู้ว่าจ้างทั่วไป ทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด แต่การขนส่งสินค้าเกษตร จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญได้แก่ ถนน ซึ่งมีการสร้างถนนทั้งในจังหวัดเชื่อมโยงกับอำเภอ และหมู่บ้านทั้งขนาดเล็กและใหญ่ เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกที่สำคัญต่อเกษตรกรทั่วไป ในการนำสินค้าออกสู่ตลาดได้ง่าย และมีโอกาสขยายตลาดที่อยู่ห่างไกลออกไปยังอำเภอ จังหวัด ตลาดกลางและตลาดกลางในกรุงเทพฯ เพื่อตอบสนองทางด้านราคาขาย และกำไรในที่สุด

2.4 การลดความเสี่ยงภัย

ทั้งการผลิตและการตลาดสินค้าเกษตรกรรม ต้องอยู่ภายใต้การเสี่ยงภัยหลายประการ เช่น ความเสียหายจาก น้ำท่วม ฝนแล้ง โรคระบาด ศัตรูพืช ราคาตกต่ำ เป็นต้น เกษตรกรจะต้องเผชิญกับความเสี่ยงภัยดังกล่าวอยู่ตลอดเวลา ถ้าปีการเพาะปลูกใดไม่มีภัยดังกล่าวเกิดขึ้นก็นับเป็นความโชคดีของเกษตรกร ตรงข้ามถ้าความเสียหายเกิดขึ้น เกษตรกรต้องรับภาระเต็มตัว ทำให้ต้องเสียเงินทองทรัพย์สิน ทั้งเงินที่คาดว่าจะได้จากการขายพืชผล ก็ต้องสูญสิ้นความหวังไปโดยมิได้คาดคิดมาก่อน จนทำให้รัฐบาลต้องเตรียมพร้อมทั้งกำลังและทุนทรัพย์ เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่ต้องประสบปัญหาดังกล่าว ในบางประเทศรัฐบาลได้เข้ามาช่วยเหลือโดยร่วมมือกับเกษตรกร ประกันพืชผลที่ทำการเพาะปลูก เพื่อลดความเสี่ยงภัยให้แก่เกษตรกร

ในประเทศไทย รัฐบาลมิได้เห็นความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้นแก่เกษตรกรเช่นกัน จึงได้มีการประกันภัยพืชผลให้แก่เกษตรกรจำนวนหนึ่งเป็นการเริ่มต้นในขั้นทดลอง ซึ่งเริ่มตั้งแต่ปี 2521 เป็นต้นมา พอสรุปได้ดังนี้

การประกันพืชผล คือ วิธีการที่เกษตรกรต้องเข้ามาเสี่ยงภัยร่วมกัน โดยการสะสมเงินไว้เป็นกองทุนสำหรับช่วยเหลือผู้เคราะห์ร้าย เนื่องจากพืชผลได้รับความเสียหายจากภัยธรรมชาติในการดำเนินงาน บริษัทประกันภัยของเอกชน จะจ่ายค่าสินไหมทดแทนให้แก่เกษตรกรตามเงื่อนไขที่ระบุไว้ในในกรมธรรม์ประกันภัย

พืชผลที่อยู่ในโครงการประกันภัย ได้แก่

ข้าวโพด ถั่วเหลือง และฝ้าย

จังหวัดที่ทดลองใช้โครงการนี้ ได้แก่พื้นที่ 6 อำเภอของจังหวัดต่าง ๆ คือนครราชสีมา ลพบุรี เพชรบุรี เลย

คุณสมบัติของเกษตรกรที่อยู่ในโครงการ

- เป็นลูกค้าของธนาคารเกษตรและการสหกรณ์หรือธนาคารกรุงไทย

- เป็นการรวมกลุ่มหรือประกันภัยรายบุคคลก็ได้

- เป็นเกษตรกรที่อยู่ในกลุ่มตัวอย่างของโครงการ

บริษัทประกันภัยที่ร่วมในโครงการ มีจำนวน 31 บริษัท ในจำนวนนี้มีบริษัทที่รับประกันภัยจากเกษตรกรมากที่สุด 2 บริษัท คือ

บริษัท กรุงเทพประกันภัย จำกัด

บริษัท ตะวันออกเฉียงใต้ประกันภัย จำกัด

ส่วนบริษัทอื่น ๆ มีจำนวนเงินรับประกันภัยจำนวนน้อย

เบี้ยประกันภัยที่เกิดขึ้น ฝ้ายที่ต้องรับผิดชอบ ได้แก่

- เกษตรกรจ่ายในอัตราเฉลี่ยต่อไร่ โดยนำเงินมารวมกันไว้เป็นกองทุน และ

นำไปจ่ายให้บริษัทประกันภัยในระหว่างที่กรมธรรม์ประกันภัยมีผลใช้บังคับ

ค่าสินไหมทดแทนจากบริษัทประกันภัย เมื่อมีความเสียหายที่เกิดขึ้นกับพืชผลของเกษตรกร รัฐบาลหรือกรมส่งเสริมการเกษตรจ่ายค่าสินไหมทดแทนให้แก่เกษตรกรได้ไม่เกิน 7.5 เปอร์เซ็นต์ ของจำนวนเงินประกันภัยในแต่ละปี

- บริษัทรับประกันภัยร่วมโครงการเป็นผู้รับภาระจ่ายค่าสินไหมทดแทน

ส่วนที่เกิน 7.5 เปอร์เซ็นต์

ลักษณะภัยหรือความเสียหายตามกรมธรรม์ประกันภัยนี้ ซึ่งเน้นทางด้านภัยจากธรรมชาติ ได้แก่ น้ำท่วม ฝนแล้ง โรคระบาด เป็นต้น

จำนวนเงินค่าสินไหมจะจ่ายชดเชยให้กับเกษตรกรตามจำนวนเปอร์เซ็นต์ของต้นทุนการเพาะปลูกพืชผลทั้งหมด ตามที่ระบุไว้ในกรมธรรม์ เช่น เกษตรกรได้ลงทุนทำการเพาะปลูกฝ้าย จำนวนเงิน 10,000 บาท ถ้าเกิดน้ำท่วมฝ้ายเสียหายหมด แต่ได้ประกันภัยไว้กับบริษัท 80 เปอร์เซ็นต์ ของต้นทุนการผลิต ดังนั้น เกษตรกรรายนี้จะได้รับค่าสินไหมทดแทนเท่ากับ 8,000 บาท รัฐบาลหรือกรมส่งเสริมการเกษตร จะต้องจ่ายสินไหมทดแทนแก่เกษตรกรไม่เกิน 7.5 เปอร์เซ็นต์ เท่ากับ 800 บาท ส่วนเกินคือ 7,400 บาท บริษัทรับประกันภัยจะเป็นผู้จ่ายให้แก่เกษตรกร

ประโยชน์ของการประกันภัย

พิจารณาทางด้านเกษตรกร

- ลดความเสี่ยงภัยในการเพาะปลูก
- มีโอกาสได้รับสินเชื่อจากสถาบันการเงินเพิ่มมากขึ้น
- ทำให้เกษตรกรช่วยตนเองและกลุ่มเกษตรกร
- มีความหวังจากการประกอบอาชีพเพิ่มมากขึ้น

พิจารณาทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

- รัฐบาลมีการช่วยเหลือเกษตรกรน้อยลง
- เกษตรกรที่ได้รับความเสียหายจะได้รับความช่วยเหลืออย่างรวดเร็ว และตามจำนวนความมากน้อยของความเสียหายที่เกิดขึ้น

2.5 การคลังสินค้า

การคลังสินค้า ได้เข้ามามีบทบาทอย่างสำคัญในการเก็บรักษาพืชผลจากการเกษตร คลังสินค้านี้มีทั้งที่ดำเนินงานโดยเอกชน และของรัฐบาล ต่างมีจุดมุ่งหมายไปในลักษณะเดียวกันทั้งสิ้น ในที่นี้จะกล่าวถึง คลังสินค้าของรัฐบาลที่มีบทบาทสำคัญต่อการตลาดสินค้าเกษตร ซึ่งมีทั้งหน่วยงานขององค์การคลังสินค้า ซึ่งจะกล่าวในบทต่อไป และคลังสินค้าของ กรป.กลาง ซึ่งเป็นหน่วยงานของกระทรวงกลาโหม

ลักษณะของคลังสินค้าของรัฐบาล ได้แก่

- คลังสินค้าเก็บรักษาเมล็ดพืช เช่น ข้าว ข้าวโพด ข้าวฟ่าง ถั่ว เป็นต้น

แหล่งที่ตั้ง

- ส่วนกลางอยู่ที่กรุงเทพฯ และในบางจังหวัดที่มีการเพาะปลูกพืชที่ต้องการเก็บรักษา

การให้บริการ

- หน่วยงานของรัฐบาลซื้อพืชผลจากเกษตรกร และนำมาฝากไว้กับคลังสินค้าของรัฐบาลเอง เพื่อรอการจำหน่ายหรือส่งเข้าโรงงานแปรรูปในโอกาสต่อไป

ประโยชน์ทางเศรษฐกิจ

- ทำให้รัฐบาลใช้เป็นเครื่องมือประกันราคา พยุगरาคา และการรับจำหน่ายพืชผลจากเกษตรกร เป็นการทำให้การตลาดของพืชผลทางด้านของเกษตรกรนั้นมีความคล่องตัวเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะเป็นผลให้เกษตรกรขายสินค้าได้ง่าย

2.6 การให้สินเชื่อ

หน่วยงานของรัฐบาลหลายแห่ง เข้ามามีบทบาทอย่างสำคัญเกี่ยวกับการผลิตและการตลาดสินค้าเกษตรกรรม ได้แก่

- ธนาคารกรุงไทย จำกัด
- ธนาคารเพื่อการเกษตรและการสหกรณ์
- องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร เป็นต้น

ลักษณะสินเชื่อเพื่อเกษตรกร เพื่อจุดประสงค์

- การเพาะปลูก พันธุ์พืช ไม้ ยาปราบศัตรูพืช
- เครื่องมืออุปกรณ์การเพาะปลูก
- การจัดจำหน่ายพืชผล
- การรับจำนำสินค้าเกษตรจากเกษตรกร

สินค้าที่เกษตรกรมาขอรับสินเชื่อที่สำคัญ ได้แก่

- ข้าว
- ข้าวโพด
- ข้าวฟ่าง
- ฝ้าย
- มันสำปะหลัง

๑๑๑

ข้อพิจารณาการให้สินเชื่อ

- เกษตรกรต้องมีหลักทรัพย์ เช่น ที่ดิน เป็นต้น มาค้ำประกันสัญญากู้ยืม
- ถ้าเกษตรกรไม่มีหลักทรัพย์ หรือหลักทรัพย์ไม่พอ การค้ำประกันเงินกู้ จะต้องทำสัญญากู้ยืมโดยใช้นุคคลอื่นเป็นผู้ทำสัญญาร่วมกันเป็นกลุ่ม

ประโยชน์ทางด้านเกษตรกร ได้แก่ เกษตรกรสามารถนำเงินไปใช้เพื่อ

- จัดการผลิต
- จัดการทางการตลาด
- จัดการชำระหนี้สิน
- ที่อยู่อาศัย รักษาโรค อื่น ๆ

2.7 ระเบียบข้อบังคับของรัฐบาล

สินค้าจากการเกษตรหลายชนิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งพืชเศรษฐกิจของประเทศไทย รัฐบาลพยายามดูแลตรวจตรา เพื่อผลประโยชน์ส่วนรวมของประเทศคือ เกษตรกรควรได้รับประโยชน์จากการจัดจำหน่ายสินค้าดังกล่าวให้สมดุลผลทั้งทางด้านราคา และคุณภาพของสินค้า เพื่อให้เกิดผลดีต่อการตลาด และการผลิตสินค้าเกษตรบางชนิด ทำให้รัฐบาลต้องออกกฎหมาย หรือระเบียบข้อบังคับมาส่งเสริมหรือห้ามปรามทั้งการผลิตและการจำหน่ายพืชผลการเกษตรบางชนิด เช่น

- การห้ามส่งน้ำมันปาล์มจากต่างประเทศเข้ามาจำหน่ายในประเทศ ทั้งนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมการลงทุนเพาะปลูกปาล์มภายในประเทศ ซึ่งเป็นระยะริเริ่มการลงทุนเพาะปลูก
- การห้ามนำกระเทียมจากต่างประเทศเข้ามาจำหน่ายในประเทศ เพื่อไม่ให้แย่งตลาดของกระเทียมไทย
- การเพิ่มหรือลดค่าธรรมเนียมการส่งข้าวออกขายต่างประเทศ หรือค่าพรีเมียม เป็นการส่งเสริมให้มีการส่งออกเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะเป็นผลดีต่อเกษตรกร จะขายข้าวได้ง่ายและราคาดีขึ้น
- การกำหนดราคาสินค้าที่เป็นวัตถุดิบ เพื่อให้เป็นราคาประกันที่เกษตรกรควรจะได้รับ เช่น ราคาอ้อยที่จำหน่ายให้แก่โรงงานน้ำตาล ในราคาตามที่รัฐบาลและกลุ่มโรงงานตกลงกำหนดร่วมกัน เป็นต้น

ผลของระเบียบข้อบังคับของรัฐบาลทำให้เกษตรกร มีความมั่นใจทางด้าน

- การผลิต
- การตลาด

สรุป

รัฐบาลเข้ามามีบทบาทสำคัญ ทั้งทางด้านการผลิตและการตลาดนโยบายของรัฐบาลแต่ละสมัยอาจแตกต่างกัน แต่เป้าหมายที่สำคัญจะเป็นไปในทางเดียวกันคือ ทำให้เกษตรกรสามารถจัดจำหน่ายพืชผลได้ราคาดีและมีผลกำไรสูง ดังนั้น รัฐบาลจำเป็นต้องให้การอำนวยความสะดวกและบริการทางการตลาดในลักษณะต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น

คำศัพท์ที่ควรทราบ

price sanction	การแทรกแซงในเรื่องราคา
price guarantee	การประกันราคา
price support	การพยุงราคา

คำถามท้ายบท

ก. ให้ตอบคำถามต่อไปนี้

1. รัฐบาลช่วยเหลือเกษตรกรอย่างไรบ้าง
2. รัฐบาลมีบทบาทในการดำเนินงานให้มีเสถียรภาพทางด้านราคาในลักษณะใดบ้าง
3. การที่รัฐบาลเข้ามาแทรกแซงในเรื่องราคาสินค้าเกษตร มีวิธีการอย่างไรบ้าง จงบอกมา 2 วิธี
4. รัฐบาลได้อำนวยความสะดวกในการจัดให้มีตลาดกลางขายส่งสินค้าเกษตรกรรมอย่างไรบ้าง อธิบาย
5. รัฐบาลมีหน่วยงานที่เกี่ยวกับการเผยแพร่ข่าวสารทางการตลาด ที่จะเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรของหน่วยงานอะไรบ้าง
6. รัฐบาลใช้สื่อสารอะไร เพื่อเผยแพร่ข่าวสารทางการตลาด
7. หน่วยงานของรัฐบาลแห่งใดบ้าง ที่ให้ประโยชน์ในการจัดการขนส่งสินค้าเกษตรกรรม อธิบาย
8. เกษตรกรสามารถลดการเสี่ยงภัยในการผลิตพืชผลได้อย่างไร อธิบาย
9. รัฐบาลมีหน่วยงานที่มีคลังเก็บสินค้า เพื่อบริการอำนวยความสะดวกต่อการตลาดสินค้าเกษตรอย่างไรบ้าง
10. รัฐบาลได้ให้สินเชื่อแก่เกษตรกรในลักษณะใดบ้าง จงอธิบาย
11. ระเบียบข้อบังคับของรัฐบาล มีประโยชน์อย่างไรต่อเกษตรกร อธิบาย

ข. ให้เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. เกษตรกรไทยมีรายได้ต่ำ ได้รับการศึกษาน้อย และขาดความรู้ทางด้านเกี่ยวกับอาชีพของตนเองอย่างไรบ้าง
 1. การตลาดสินค้าเกษตรกรรม
 2. ประเพณีเกี่ยวกับศาสนา
 3. การปรุงอาหารที่มีคุณภาพสูง
 4. การเล่นเกมกีฬาเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ

2. การที่รัฐบาลเข้าไปแทรกแซงในเรื่องราคาสินค้าเกษตรกรรม เพื่อจุดประสงค์ที่สำคัญได้แก่อะไรบ้าง
 1. หาเงินเข้างบประมาณแผ่นดิน
 2. ต้องการทำธุรกิจการเกษตรเอง
 3. เพื่อช่วยเหลือเกษตรกร
 4. อยากหางานทำเพิ่มมากขึ้น
3. รัฐบาลได้เข้ามาช่วยเหลือเกษตรกรรวมทั้งด้านการผลิตพืชผลจากการเกษตรอย่างไรบ้าง
 1. การพัฒนาที่ดินให้เหมาะต่อการเพาะปลูก
 2. รัฐมนตรีเดินทางไปเยี่ยมเกษตรกรบ่อย ๆ
 3. จัดประกวดผลไม้ประจำปี
 4. จัดประกวดธิดาเกษตรกร
4. การที่รัฐบาลพยายามดำเนินงานให้ราคาสินค้าเกษตรมีเสถียรภาพ จะทำได้อย่างไรบ้าง
 1. ควบคุมราคาสินค้าเกษตรทุกชนิด
 2. ควบคุมปริมาณการผลิต
 3. ควบคุมปริมาณการขาย
 4. ควบคุมพ่อค้าคนกลางทุกคน
5. การที่รัฐบาลสนับสนุนการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตร โดยการให้ความช่วยเหลืออย่างไร
 1. ที่ดินเพาะปลูก
 2. พันธุ์พืช
 3. บุคลากร
 4. การคมนาคม
6. การที่รัฐบาลทำการประกันราคาพืชผลจากการเกษตร มีวิธีการอย่างไร
 1. ให้เกษตรกรขายพืชผลตามราคาประกันให้คนกลาง
 2. รัฐบาลกำหนดราคาประกันและรับซื้อเท่าราคานั้น
 3. รัฐบาลเลือกหาซื้อพืชผลตามราคาตลาด
 4. รัฐบาลรับซื้อพืชผลเท่ากับราคาของคนกลาง

7. รัฐบาลพุงราคาพืชผลจากการเกษตร มีวิธีการอย่างไร
 1. รัฐบาลรับซื้อพืชผลตามราคาตลาด
 2. รัฐบาลรับซื้อพืชผลตามราคาประกัน
 3. รัฐบาลรับซื้อพืชผลตามราคาต่อรอง
 4. รัฐบาลรับซื้อพืชผลในราคาต่ำสุด
8. ตลาดกลางมีอิทธิพลสำคัญต่อเกษตรกรอย่างไร
 1. มีโอกาสพบผู้ซื้อจำนวนมากราย
 2. ขายได้ราคายุติธรรม
 3. เสียค่าใช้จ่ายน้อย
 4. สะดวกต่อการขนส่งสินค้า
9. หน่วยงานของรัฐบาลที่ให้ข่าวสารทางการตลาดแก่ผู้สนใจทั่วไปมากที่สุด คืออะไร
 1. กรมส่งเสริมการเกษตร
 2. กรมพาณิชย์สัมพันธ์
 3. กรมสรรพสามิต
 4. กรมประมง
10. หน่วยงานของรัฐบาลที่ช่วยอำนวยความสะดวกที่เกี่ยวกับการขนส่งสินค้าเกษตรแห่งหนึ่งได้แก่อะไร
 1. บริษัท ขนส่ง จำกัด
 2. องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์
 3. องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพฯ
 4. กรมการขนส่งทางบก
11. เกษตรกรต้องเผชิญกับภัยธรรมชาติที่ทำลายพืชผลทางการเกษตรในลักษณะใด
 1. การลอบวางเพลิง
 2. การขโมยพืชผล
 3. น้ำท่วม
 4. สินค้าเหี่ยวแห้งเน่าเปื่อยก่อนขาย
12. การประกันภัยพืชผลในประเทศไทย ที่รัฐบาลมีโครงการร่วมกับเกษตรกรนั้น บุคคลที่ต้องจ่ายเบี้ยประกันได้แก่ใคร
 1. รัฐบาล
 2. เกษตรกร
 3. เงินช่วยจากต่างประเทศ
 4. เงินทุนสงเคราะห์เกษตรกร
13. พืชผลที่รัฐบาลได้จัดการประกันภัย ได้แก่อะไรบ้าง
 1. ข้าว
 2. ข้าวโพด
 3. มะพร้าว
 4. มันสำปะหลัง

14. ตามโครงการประกันภัยพืชผลจากการเกษตร ถ้าความเสียหายเกิดขึ้น เกษตรกรจะ
ได้รับค่าสินไหมทดแทน จากใคร
1. บริษัทรับประกันภัย
 2. กรมส่งเสริมการเกษตร
 3. บริษัทรับประกันภัยร่วมกับกรมส่งเสริมการเกษตร
 4. กองทุนสงเคราะห์เกษตรกร
15. รัฐบาลได้จัดเตรียมคลังเก็บสินค้าเพื่ออำนวยความสะดวกต่อการตลาดสินค้า
เกษตรอย่างไรบ้าง
1. การประกันราคา
 2. การพยุงราคา
 3. การรับจำหน่ายพืชผล
 4. ถูกทุกข้อ
16. หน่วยงานของรัฐบาลที่เข้ามาอำนวยความสะดวกต่อการผลิตพืชผลการเกษตรที่
สำคัญ ได้แก่อะไรบ้าง
1. ธนาคารออมสิน
 2. ธนาคารอาคารสงเคราะห์
 3. ธนาคารกรุงไทย
 4. ธนาคารเพื่อการเกษตรและการสหกรณ์
17. เกษตรกรที่มาขอรับสินเชื่อจากหน่วยงานของรัฐบาลเป็นผู้ผลิตสินค้าประเภทใด
1. ถั่ว
 2. มะละกอ
 3. ข้าว
 4. มะพร้าว
18. สินค้าเกษตรกรรมที่รัฐบาลพยายามห้ามพ่อค้าสั่งซื้อมาจากต่างประเทศได้แก่อะไรบ้าง
1. มะพร้าว
 2. มะเขือเทศ
 3. แอปเปิ้ล
 4. กระเทียม
19. สินค้าเกษตรกรรมที่รัฐบาลต้องเข้าไปช่วยเกษตรกร และโรงงานแปรรูปสินค้า เพื่อ
ทำให้ทั้งเกษตรกรและโรงงาน สามารถกำหนดราคาซื้อขาย และแบ่งผลกำไรอย่าง
เป็นธรรม ได้แก่พืชผลอะไร
1. อ้อย
 2. หัวหอมใหญ่
 3. ทูเรียน
 4. ส้มเขียวหวาน